

İSTANBUL BAKANLAR BİLDİRİSİ

Bizler, 20-22 Mart 2009 tarihlerinde İstanbul'da "Su için Farklılıkların Yakınlaştırılması" temalı 5. Dünya Su Forumu vesilesiyle biraraya gelen Bakanlar ve Heyet Başkanları olarak, sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde su ile ilgili küresel zorlukları çözmeye kararlıyız. Bizler, bu yüzden:

Gündem 21 ve Johannesburg Eylem Planı'ndakiler de dahil olmak üzere, su ve sanitasyon konusunda uluslararası düzeyde kabul edilmiş hedeflere ulaşmada ulusal hükümetlerin üstlendikleri önceki taahhütlerini *bir kere daha teyit ediyoruz*, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu'nun kararlarını, su, su kullanımı, sanitasyon ve sağlıkla ilgili çoktarafli anlaşmaları *kabul ediyoruz*.

Su güvenliğinin sağlanması ihtiyacını *biliyoruz*. Bu hedefe varmak için, tüm küresel değişikliklere su yönetiminin adaptasyonunu ilerletmek ve her seviyede işbirliğini geliştirmenin hayati olduğu kanısındayız.

Dünyanın, nüfus artışı, göç, kentleşme, iklim değişikliği, çölleşme, kuraklık, çevresel bozulma ve arazi kullanımı ile ekonomik ve beslenme değişiklikleri gibi hızlı ve daha önce örneği bulunmayan küresel değişikliklerle karşı karşıya bulunduğunu *biliyoruz*.

Dünyanın çeşitli bölgelerinde özellikle de Afrika'da, Binyıl Kalkınma Hedeflerine erişmekte ve sosyo-ekonomik kalkınma için uygun seviyede su güvenliğine ulaşmakta yaşanan zorlukları biliyoruz.

Böylece, 5. Dünya Su Forumu Bakanlar Konferansı'na katılan, biz Bakanlar ve Heyet Başkanları, aşağıdaki görüşleri paylaşmaktayız:

1. Binyıl Kalkınma Hedefleri gibi uluslararası düzeyde kabul görmüş hedeflere ulaşmak ve güvenli ve temiz suya, sanitasyona erişimi, sağlıklı ve temiz ekosistemler için uygun politikalar ve her seviyede yeterli mali kaynaklar sağlayarak, mümkün olan en kısa sürede iyileştirme çabalarımızı arttıracaktır.

2. Ekonomik, sosyal ve çevresel talepleri hakkaniyete uygun olarak karşılamak ve bunların yanısıra, tüm tarafların yararına olacak çözümleri elde etmek üzere, ilgili sektörler arasında daha iyi bağlar oluştururken, karar alma ve planlamada katılımcı bir süreçten yararlanarak, tüm paydaşların çıkarlarını dikkate almak suretiyle, küresel sorunların etkilerini ortadan kaldırmak için, her ülke içinde, ve, uygunsa, uluslararası işbirliğiyle, bütüncül su kaynakları yönetiminin nehir havzası, su yatağı ve yeraltı su sistemleri düzeyinde uygulanmasına daha fazla destek vereceğiz.

3. Hızla artan nüfusları ve değişen tüketim kalıplarını dikkate alarak, yeterli gıdanın sürdürülebilir üretimini gerçekleştirmek, özellikle kırsal alanlarda yaşam standartlarını iyileştirmek ve uluslararası kabul görmüş kalkınma hedefleri ve diğer ilgili uluslararası taahhütler/anlaşmalarla tutarlı ve uyumlu olarak yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak için, uygun şekilde, sulama şebekeleri kurma ve tarımda yağmur suyundan yararlanma da dahil olmak üzere; su talep yönetimini ve tarım için su kullanımının üretkenliğini ve etkinliğini iyileştirmeye, bunların yanısıra, tarımsal üretkenliği arttırmaya ve suyu korumaya gayret edeceğiz.

4. Suyla ilgili farklı sektörlerde, özellikle de enerji ve gıda güvenliği ile yoksulluğun ortadan kaldırılması alanlarında ülke bazlı kalkınma projelerini destekliyoruz. Ekonomik olarak güçlü, çevresel olarak sürdürülebilir ve sosyal olarak hakkaniyetli olacak şekilde, su depolama, sulama, enerji üretimi, seyrüsefer ve afetlere hazırlık durumu ve önleme de dahil olmak üzere, çok amaçlı yeni altyapıların kurulması ve mevcut olanlarının da muhafazası, güçlendirilmesi ve iyileştirilmesi için çalışacağız.

5. Küresel değişikliklerin su kaynakları, doğal hidrolojik süreçler ve ekosistemler üzerindeki etkileri konusundaki yaklaşımımızı güçlendireceğiz. Yeni mekanizmaların yanısıra, suyla alakalı orman hizmetlerini güçlendirmek için ormancılarla işbirliğinden de istifade ederek, sağlıklı doğal ekosistemler için gerekli olan su miktarını sağlamak, zarar görmüş ekosistemleri onarmak ve bunların dayanıklılığını arttırmak için çalışacağız.

6. Atıksu toplama, arıtma ve yeniden kullanımı daha da geliştirir ve hayata geçirirken, kirleten öder prensibini uygun biçimde uygulayarak, tüm sektörlerin yüzey ve yeraltı sularında yarattığı kirliliği önlemek için çabaları güçlendireceğiz.

7. Su sıkıntısı çekilen bölgelerde, deniz suyunun arıtılması ve atık suların yeniden kullanımı için temizlenmesi amacıyla yatırım yapma ve bu yatırımların sürdürülebilir ve finanse edilebilir olması için teknolojik destek ve bilgi sağlama gereksinimini dikkate alacağız.

8. Silahlı çatışmalar zamanında su kaynaklarının, su altyapılarının ve çevrenin korunmasını amaçlayan uluslararası hukuka saygı göstereceğiz ve gerekli olması durumunda, bunu daha da geliştirmek için işbirliği yapacağız.

9. Küresel değişikliklerin olası etkilerini öngörmek ve ortadan kaldırmak için sınır ötesi, ulusal ve/veya bölgesel planlar ve programları geliştirmeye, uygulamaya ve daha da güçlendirmeye kararlıyız. Bu bağlamda, değişen hidrolojik koşullar, suyla ilgili ve mevcut altyapının durumu ve işlevselliğinin değerlendirilmesi elzemdir. Suyun etkin kullanımı dikkate alınarak, özellikle depolama ve drenaj kapasitesini arttırmak için gerekli altyapı kurulmalı ve yatırım çabaları yoğunlaştırılmalıdır.

10. Taşkınlar ve kuraklık da dahil olmak üzere doğal ve insan kaynaklı afetleri önlemek ve karşılık verebilmek için çalışmaya kararlıyız. Erken uyarı sistemlerini geliştirerek, hem su kaynakları hem de su ve sanitasyona erişim için yapısal ve yapısal olmayan önlemleri yürüterek ve her seviyede kapasite oluşturarak, imkan dahilinde, kriz

yönetiminden, afet hazırlığına, insan kaynaklı afetleri önlemeye ve risk yönetimine doğru ilerlemeye kararlıyız. Afetlerden etkilenen insanlar ve hidrolojik sistemler için afet sonrası gerekli hafifletici ve iyileştirici önlemleri almaya da kararlıyız.

11. Su izleme sistemlerini iyileştirmek ve yararlı bilgilerin, komşu ülkeler de dahil olmak üzere, tüm ilgili nüfusların serbest kullanımına açık olmasını sağlamak için çabalayacağız.

12. Tüm aktörlerin rollerine, haklarına ve sorumluluklarına, tüm seviyelerde uygun şekilde açıklık getireceğiz ve kesişen eşgüdüm ve politikaları teşvik edeceğiz. Ulusal hükümetler ve yerel yönetimlerle birlikte, sosyal kaygılara göre sorumlulukları korurken sürdürülebilir kalkınmayı başarmada anahtar olarak özellikle insanların su ve sanitasyona erişim sağlamaları için çeşitli biçimlerde ortaklıkları destekleyeceğiz.

13. Su sektörünün yönetimini ulusal düzeyde iyileştirmek için, uygun olan hallerde,

- a) kurumsal su yönetim reformunu teşvik etmeyi,
- b) su sektöründeki yasaları ve düzenleyici çerçeveleri güçlendirmeyi, bunların uygulaması için siyasi ve idari mesuliyeti arttırmayı ve etkin yaptırımlarını sağlamayı,
- c) yolsuzluğu önlemeyi ve suyla alakalı politikaların, planların ve uygulamaların yürütülmesindeki dürüstlüğü,
- d) karar alma süreçlerinde şeffaflığı sağlamayı,
- e) suyla ilgili tüm paydaşların katılımını güçlendirmeyi amaçlayacağız.

14. Bilimsel araştırmayı, eğitimi, yeni teknolojilerin geliştirilmesini ve benimsenmesini ve su alanında teknolojik seçeneklerin genişletilmesini, bunlardan su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve yönetimi için yararlanılmasını ve toplumların adaptasyon kapasitelerinin ve dayanıklılıklarının arttırılmasını teşvik edeceğiz. Su ve sanitasyona evrensel erişimi iyileştirmeye yönelik olarak, suya ilişkin teknolojilerin, uygulamaların ve

işlemlerin dağıtılması da dahil olmak üzere, geliştirilmesi, uygulanması ve yaygınlaştırılmasında ve bilimsel, teknolojik, sosyo-ekonomik ve diğer araştırma konularında, uluslararası işbirliğinin teşvik edilmesi için çaba göstereceğiz.

15. İnsan hakları ve güvenli içme suyuna ve sanitasyona erişime ilişkin olarak Birleşmiş Milletler bünyesinde yürütülen tartışmaların bilincindeyiz. Güvenli içme suyuna ve sanitasyona erişimin temel bir insan ihtiyacı olduğunu kabul ediyoruz.

16. Tüm ilgili kıyıdaş devletlerin çıkarlarını dikkate alarak ve mevcut anlaşmalara ve/veya diğer ilgili düzenlemelere uygun olarak, kıyıdaş devletlerin eşgüdümüyle eylemleriyle, sınıraşan su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımına ve korunmasına yönelik işbirliğini iyileştirmek ve teşvik etmek için, uygun şekilde, somut ve anlaşılır adımlar atacağız. Sınıraşan suların daha iyi yönetimi için, mevcut kurumları güçlendirmeye ve uygun olması ve gerekmesi halinde, yenilerini oluşturmaya ve araçları uygulamaya çalışacağız.

17. Sürdürülebilir su kaynaklarının iyileştirilmesine, korunmasına, muhafaza edilmesine, yönetimine ve kullanılmasına yönelik deneyimlerin yayılmasını ve iyi uygulamaların paylaşılmasını güçlendirmek için, uluslararası organizasyonları ve kuruluşları, uluslararası çabaları desteklemeye davet ediyoruz.

18. Ulusal kalkınma plan ve stratejilerinde su ve sanitasyona öncelik verilmesi; yerel ve ulusal/bölgesel su yönetim planlarının geliştirilmesi; su yönetimi ve sanitasyon hizmeti sağlayan yeterli bütçe kaynaklarının tahsis edilmesi; donör eşgüdüm süreçleri oluşturulması ve su ve sanitasyon yatırımları için uygun koşulların yaratılması için çaba göstereceğiz. Özel ve kamu dahil olmak üzere her türlü kaynağın mobilize edilmesine çalışacağız.

19. Su yönetimi, su temini ve sanitasyon için desteği arttırmaya yönelik olarak uluslararası finansman kuruluşları, kalkınma ortakları ve faydalanıcı ülkeler dahil, tüm

kaynaklardan finansal olanakların etkin kullanımını teşvik edeceğiz. Ayrıca kolayca ulaşılabilir ve ödenebilir olan, daha etkili ve çeşitli destek, kredi ve mali yönetim sistemlerini destekleyeceğiz.

20. Binyıl Kalkınma Hedeflerine ulaşmak için yeni ve yeterli kaynaklara ihtiyaç olduğunu kabul ederek, uluslararası toplumu, kalkınma ortaklarını ve özel finans sektörünü, gelişmekte olan ve geçiş ekonomisindeki ülkelerin çabalarını tamamlamak üzere kaynak yatırmaya, sürdürülebilir su kaynakları yönetimini geliştirmeye ve özellikle Afrika'da ve en az gelişmiş ülkelerde sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınma için altyapı temelini geliştirmeye davet ediyoruz.

21. Adil, tarafsız ve maliyeti sürdürülebilir geri kazanımlı stratejilere olan gereksinimin bilincindeyiz ve dolayısıyla, özellikle su temini, iyi su kalitesi ve sağlık sektörleri başta olmak üzere, su sektörü için gerçekçi ve sürdürülebilir finansman stratejileri geliştirip yürüteceğiz. Münhasıran ekonomik yaklaşımlar ve araçların, maliyet geri kazanımında tüm sosyal ve çevresel veçheleri kapsayamayacağını anlıyoruz. Finans stratejileri, altyapı geliştirilmesi ve genişletilmesi, işletme ve bakım giderlerinin karşılanabilmesi için su hizmetlerinin tarifelerinin, vergiler ve transferlerin mümkün olabilecek en iyi kullanımı ve karışımına dayalı olmalıdır.

22. Suyun, sonuç olarak çok yönlü bir sorun oluşturduğunun farkındayız. Bunun için, mesajımızı en yüksek siyasi düzeyler de dahil, su sektörü dışındakilere ulaştıracağız. Bu konuyu, yenilikçi yönetim, bütüncül su politikası yönetimi, yasal çerçeveler, sektörler arası politikalar, finans mekanizmaları ve teknolojiler ile kapasite arttırımı geliştirmek amacıyla izlemek için elimizden gelen çabayı göstereceğiz.

Böylece, 5. Dünya Su Forumu Bakanlar Konferansı'na katılan biz Bakanlar ve Heyet Başkanları;

a) 5. Dünya Su Forumu Bakanlar Konferansı süreci sonuçlarını ilgili uluslararası ve bölgesel süreçlere *taşıma*,

(b) İşbu Bakanlar Bildirisi'ni ve tavsiyelerini, uygun şekilde su kaynakları yönetimi ve hizmetlerine ilişkin ulusal politikalarımıza dahil etmek üzere *dikkate alma* ve bu sonuçları 6. Dünya Su Forumu ile ilişkilendirme ve İstanbul Su Rehberi'ni ve tavsiyelerini not etme konularında *kendimize görev verme* ve *tüm paydaşlara çağrıda bulunma*,

(c) su ve sanitasyon sorunlarını görmek için Parlamentolar ve Yerel Makamlarla *birlikte çalışmaya devam etme*,

görüşünü paylaşıyoruz.

Son olarak, 5. Dünya Su Forumu Bakanlar Konferansı'na katılan Bakan ve Heyet Başkanları:

(d) Türk Hükümeti'ne, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ve Dünya Su Konseyi'ne, 5. Dünya Su Forumu ve Bakanlar Konferansı'nın organizasyonu için *teşekkür eder*.

(e) Ulusal Hükümetler, Bölgesel ve Uluslararası Kuruluşlar ve paydaş gruplarının 5. Dünya Su Forumu'nun Bakanlar, Bölgesel ve Tematik Süreçlerine katılımlarını *takdirle not eder*.

22 Mart 2009 tarihinde İstanbul'da kabul edilmiştir.